

Валерій Васильович Сокурєнко,

доктор юридичних наук, професор,

член-кореспондент Національної академії правових наук України,

заслужений юрист України,

ректор Харківського національного університету

внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ КРИМІНАЛІСТИКИ ТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Останнім часом людська цивілізація живе у виняткових умовах боротьби з поширенням коронавірусної інфекції. У всьому світі карантинні обмеження торкнулися всіх сфер людської діяльності, в тому числі освіти. Будучи одним з найважливіших аспектів розвитку сучасного суспільства, освіта зазнає значних змін системного характеру. Ці зміни у сфері освіти уявляються безповоротними. У нашій країні, як і в усіх країнах цивілізованого співтовариства, сфера освіти має пріоритетне значення. У нових умовах існування всього суспільства в системі вищої освіти значного поширення набувають дистанційні методи навчання. Обставини змушують вчених і викладачів удосконалювати не лише технічну сторону забезпечення навчання, але й розробляти дидактичні положення подання і закріплення інформації, а також інструменти контролю отриманих знань.

Сьогодні, шляхом проб і помилок, напрацьовується педагогічний досвід роботи в особливих умовах. Накопичення такого досвіду є дуже важливим для вдосконалення методики викладання, особливо наук практичної спрямованості, таких як криміналістика та кримінальний процес.

Із часу введення карантину на Україні на відеохостингу YouTube почав функціонувати канал, на якому науково-педагогічний склад профільних кафедр має можливість розміщувати відеоматеріали, основна частина яких – це відеолекції. Було прийнято рішення про використання віртуальної навчальної системи Moodle, можливостей різних соціальних мереж, у тому числі Viber, і програм для відеоконференцій, таких як Zoom і Skype. Дуже корисною була ініціатива щодо проведення в онлайн-форматі конференцій та вебінарів для підвищення кваліфікації викладачів. Ціла низка з таких вебінарів була організована EUAM (Консультативною місією Європейського Союзу). Така форма спілкування надала можливість апробувати нові методи в режимі реального часу, дозволивши викладачам, які брали участь у вебінарах, побувати в ролі дистанційних слухачів, курсантів і студентів.

Треба зазначити, що найбільші труднощі в науково-педагогічного працівника виникли під час трансформації освітнього процесу дисциплін практичної спрямованості, таких як криміналістика, судова медицина та психіатрія, домедична підготовка, а також ряду дисциплін кримінально-процесуального блоку. І це зрозуміло, адже у процесі вивчення цих наук необхідно не тільки передавати нові знання, але, що дуже важливо, й отримувати практичні навички.

Лекційні та практичні заняття з криміналістики зажадали від викладачів оперативних рішень щодо переведення на рейки дистанційного навчання. Тому лекційні заняття здійснюються у формі відеозапису лекції з презентацією і аудіовізуальним супроводом. Тобто, демонструючи презентацію та відеофрагменти, лектор супроводжує все це записом свого голосу за кадром. Відеозапис лекції розміщується в Moodle і може бути багаторазово затребуваний. При цьому курсант або слухач має можливість зупинити відеозапис і записати необхідну інформацію у свій конспект.

Однак така форма навчання має серйозний недолік – відсутність зворотного зв'язку з викладачем. Курсант не має можливості щось уточнити або поставити запитання. Крім того, серйозним недоліком такої форми навчання є те, що такий спосіб

подачі матеріалу розслабляє деяких учнів. На жаль, цей негативний момент неможливо ліквідувати ні списком питань для самостійної перевірки знань, ні тестами.

Особливо яскраво виявляється недолік зворотного зв'язку з викладачем під час проведення практичних занять з криміналістики. Дійсно, для контролю відвідування (за розкладом) курсанти повинні зареєструватися на початку заняття. Але в більшості випадків суть виконання курсантами завдання полягає у відповіді на тести або копії текстів з мережі Інтернет. Треба визнати, що така технологія навчання має низьку ефективність.

Більш корисним для досягнення цілей практичного заняття з криміналістики, з нашої точки зору, було б його проведення у форматі відеоконференції, наприклад у Zoom або Skype. Такий формат надає можливість викладачеві здійснювати експрес-опитування і надавати пояснення під час заняття. Курсанти можуть писати текстові повідомлення в паралельно працюючий чат, пересилати файли і брати участь в обговоренні того чи іншого питання. Крім того, така організація практичного заняття допоможе уникнути необхідності завантажувати в Інтернет-ресурси (наприклад у Moodle) великі обсяги текстової інформації і тестів. Як показує практика, навчання з використанням тестування і текстової інформації у великих обсягах є вкрай неефективним. Такий вид подачі інформації не дає можливості курсантам вичленувати та засвоїти необхідні ключові знання.

Треба сказати, що, незважаючи на критику тестування як основного елементу контролю знань з практично орієнтованих навчальних дисциплін, відмовитися від цієї форми в сучасних умовах неможливо і нерозумно. Виходом зі сформованої ситуації є впровадження нових електронних інструментів перевірки знань, які можуть внести елементи творчості у відповіді курсантів і розширять варіативність таких відповідей.

До того ж дистанційні форми навчання криміналістичних та процесуальних навичок не можуть обійтися без насичених, але лаконічних за часом відеоматеріалів.

Як висновок можна констатувати, що в сучасних умовах, попри всю критику дистанційних методів навчання, треба визнати, що застосування таких методів є виправданим. Безумовно, дистанційні методи викладання криміналістики, кримінального процесу чи домедичної підготовки вимагають особливого творчого підходу і впровадження нових електронних методів подачі матеріалу. Треба розуміти, що навіть після закінчення пандемії повна відмова від дистанційного навчання буде вже неможливою.

Список використаної літератури: 1. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : Наказ МОН України від 25.04.2013 № 466 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>. 2. Биков В. Ю. Дистанційне навчання в країнах Європи та США і перспективи для України // Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби технології : монографія / В. Ю. Биков, О. О. Гриценчук, Ю. О. Жук та ін. ; Акад. пед. наук України, Ін-т засобів навчання. Київ : Атіка, 2005. С. 79–102. 3. Ковальська К. Р. Дистанційне навчання як перспективна форма розвитку предметно-орієнтованих професійних компетентностей учителів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2009. Вип. 2 (10). URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/53/39>.